

Advies over het voorontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

- **Op vraag van de Minister van Landbouw, Mevrouw Laruelle, in een brief van 22 februari 2011**
- **Vorbereid door de werkgroep productnormen**
- **Goedgekeurd door de leden van de Algemene Vergadering via schriftelijke procedure (zie Bijlage 1)**
- **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Frans**

1. Context

[a] De Minister van Landbouw, Sabine Laruelle, heeft een adviesaanvraag gericht tot de FRDO betreffende een voorontwerp van koninklijk besluit over het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. In het schrijven, gedateerd van 22 februari 2011, wordt gevraagd dat de FRDO zijn advies formuleert binnen een termijn van 30 dagen.

[b] Het ter advies voorgelegde voorontwerp van koninklijk besluit, dat weergegeven is in bijlage 4, is bedoeld als vervanging voor het huidig koninklijk besluit van 22 februari 2005 over het eerste programma ter reductie van pesticiden voor landbouwgebruik en biociden, dat werd geactualiseerd in 2007-2008.

Dit reductieprogramma is geregeld in artikel 8*bis* van de wet van 21 december 1998 omtrent de productnormen bedoeld om duurzame productie- en consumptiemethoden te promoten en milieu en gezondheid te beschermen. Deze wet legt de bepaling op van een reductieprogramma, dat elke twee jaar wordt geactualiseerd en bedoeld is om het gebruik en de commercialisering van gevaarlijke werkzame stoffen te beperken waaraan mens en milieu kunnen blootgesteld worden, onder meer gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

[c] Het gaat hierbij om de actualisering van het huidige federale reductieprogramma dat rekening zal houden met de bepalingen van de richtlijn 2009/128/CE van het Europees Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 die een actiekader binnen de gemeenschap invoert om te komen tot een pesticidegebruik dat compatibel is met duurzame ontwikkeling. In de richtlijn wordt gevraagd een nationaal actieplan uit te werken en volgende maatregelen te voorzien:

- opstelling en actualisering van een nationaal actieplan;
- raadpleging van het publiek;
- informatieverstrekking en sensibilisering, ook inzake vergiftiging;
- indicatoren.

Dit federaal reductieplan zal voor een aantal aspecten ook van toepassing zijn op biociden.

2. Advies

2.1. Dialoog en overleg

- [1] De FRDO stelt vast dat het ter advies voorgelegde voorontwerp van koninklijk besluit het kader vormt van een toekomstig nationaal actieplan en betreurt dat het niet mogelijk was een overleg te plegen dat efficiënt genoeg was om een volledig schema voor te stellen met alle competenties van de verschillende betrokken beleidsniveaus.
- [2] De Raad vraagt bijgevolg dat het vervolg van de procedure op gecoördineerde wijze zou gebeuren tussen de federale, communautaire en regionale overheden en mits naleving van de termijnen opgelegd door de Europese wetgeving. De maatregelen voor deelname van het publiek voorzien in artikel 3, § 8, van het voorontwerp van koninklijk besluit zouden trouwens voorafgaand aan de procedure moeten toegepast worden.
- [3] De Raad vraagt verder dat het artikel 3, § 5 van het voorontwerp van koninklijk besluit en artikel 4, § 1 alinea 4 van vernoemde richtlijn 2009/128/CE in die zin wordt geïnterpreteerd dat een actief overleg met de betrokken partijen mogelijk is, wat een waarborg zou betekenen voor de efficiëntie van het reductieprogramma, meer bepaald inzake communicatie.
- [4] In dezelfde zin stelt de FRDO voor om een nationale Raad in te voeren voor het beheer van het reductieprogramma die alle betrokken partijen verenigt en waarvan het secretariaat verzorgd wordt door de FOD VVVL.

2.2. Terminologie

- [5] De Raad stelt voor om de titel van het voorontwerp voor koninklijk besluit als volgt te wijzigen:
"Koninklijk Besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden compatibel met duurzame ontwikkeling".
- [6] De FRDO stelt voor dat het doel van het voorontwerp van koninklijk besluit geherstructureerd wordt in overeenstemming met de titel voorgesteld in bovenstaande paragraaf [5].
Het doel van het voorontwerp van koninklijk besluit zou dus in artikel 1 als volgt moeten bepaald worden:
"Dit besluit stelt het federaal programma vast voor het met duurzame ontwikkeling compatibele gebruik en de reductie van risico's van gewasbeschermingsmiddelen en biociden."
- [7] De FRDO dringt aan op coherentie in het toekomstige NAPAN - Federaal reductieprogramma waar het gaat om gewasbeschermingsmiddelen.
- [8] De Raad verlangt dat de termen "gewasbeschermingsmiddelen" en "pesticiden" weldoordacht gebruikt zouden worden doorheen de volledige tekst van het voorontwerp van koninklijk besluit om bepaalde terminologische verwarringen te vermijden die het goede begrip van de ingevoerde regels kunnen verstoren. De FRDO is van mening dat het beter is over "gewasbeschermingsmiddelen" te spreken dan over "pesticiden" in de richtlijnen die niets te maken hebben met biociden (zie bijvoorbeeld de geïntegreerde strijd tegen teeltbedreigers die enkel met gewasbeschermingsmiddelen te maken heeft).
- [9] De FRDO vindt dat het voorontwerp van koninklijk besluit de referentie naar het begrip "*compatibiliteit met duurzame ontwikkeling*" dat voorkomt in de voordien geciteerde richtlijn 2009/128/CE, niet genoeg in de verf zet. Dit begrip wijst op de beperking van de risico's en de effecten van pesticiden op de menselijke gezondheid en het leefmilieu en op het bevorderen van de geïntegreerde gewasbescherming en van alternatieve benaderingswijzen of technieken, zoals andere - niet-chemische - middelen dan pesticiden (art. 1 van de richtlijn 2009/128/CE).

In die zin zou de compatibiliteit met duurzame ontwikkeling bewezen moeten worden van de vervangproducten waarnaar in het voorontwerp van KB verwezen wordt.

[10] Om een beoordeling op basis van één criterium te vermijden is de FRDO van mening dat de definitie van de term "indicator" in artikel 2, 4°, van het voorontwerp van koninklijk besluit, als volgt moet veranderd worden: « *een instrument dat gebruikt wordt ter beoordeling van de toestand of de evolutie ~~van een kenmerk~~ van de situatie in verband met het gebruik van een pesticide* ».

[11] De Raad vestigt de aandacht van de federale autoriteit op het feit dat, bij de invoering van niet-chemische alternatieve methoden, bijzondere aandacht moet besteed worden aan hun doeltreffendheid, de evaluatie van de risico's en de goede praktijken.

2.3. Bescherming van werknemers

[12] De FRDO stelt vast dat niet naar de bescherming van werknemers wordt verwezen in de doelstellingen noch in de geplande maatregelen van het federaal reductieprogramma.

De Raad is van mening dat het om een belangrijk element in het programma gaat dat niet genoeg in de verf werd gezet en waar de federale autoriteit aandacht aan moet besteden bij het opstellen van het programma.

2.4. Biociden

[13] Gezien de vernoemde wet van 21 december 1998 over de productnormen de federale overheid verplicht om zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden te behandelen, menen sommige leden¹ van de raad dat het wezenlijk is om deze twee productcategorieën verder samen te behandelen.

[14] Andere leden² van de raad menen dat het beter is op Belgisch niveau nog niet aan een wetgeving inzake biociden te werken, omdat binnenkort een Europese richtlijn zal verschijnen die deze materie zal regelen.

2.5. Rol van het Erkenningscomité

[15] Artikel 3, § 3, van het voorontwerp van koninklijk besluit bepaalt, bij elke herziening van het reductieprogramma, de opmaak van een inventaris met de werkzame stoffen die niet voldoen aan de criteria voor de vernieuwing van hun goedkeuring, om indien vereist te beslissen een begeleidingsprogramma op te stellen voor de intrekking ervan.

De Raad vraagt dat duidelijk wordt gesteld in dit artikel dat deze inventarisering toebehoort aan het Erkenningscomité van gewasbeschermingsmiddelen, om het wettelijke kader na te leven opgesteld in het reglement (CE) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen in vervanging van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad.

---

¹ Leden die dit standpunt steunen: Jan Turf – ondervoorzitter ; Roland de Schaetzen (Natagora), Jacqueline Miller (IEW), Sabien Leemans (WWF), Lieze Cloots (BBL) – vertegenwoordigers van de NGO's voor milieubescherming ; Nicolas Van Nuffel (CNCd), Jo Dalemans (Broederlijk Delen), Brigitte Gloire (oxfam) – vertegenwoordigers van de NGO's voor ontwikkelingssamenwerking ; Anne De Vlaminck (ACV), Bert De Wel (ACV), Diana Van Oudenhoven (CGSLB) – vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties ; Dries Lesage (UG) – vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus.

Leden die zich bij dit standpunt onthouden: Theo Rombouts – voorzitter ; Marc Vandercammen (OIVO) – vertegenwoordiger van de NGO's die de belangen van verbruikers verdedigen ; Reinhart Ceulemans (UA) – vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus.

De andere leden steunen dit standpunt niet.

² Leden die dit standpunt steunen: Isabelle Callens – ondervoorzitster ; Ann Nachtergaele (FEVIA), Anne Defourmy (VBO), Isabelle Chaput (Essenscia), Piet Vanden Abeele (UNIZO), Marie-Laurence Semaille (FWA) – vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties ; Hilde De Buck (Electrabel), M. Frank Schoonacker (SPE) – vertegenwoordigers van de energieproducenten ; Lieve Helsen (KUL) – vertegenwoordigster van de wetenschappelijke milieus.

Leden die zich bij dit standpunt onthouden: Theo Rombouts – voorzitter ; Marc Vandercammen (OIVO) – vertegenwoordiger van de NGO's die de belangen van verbruikers verdedigen ; Reinhart Ceulemans (UA) – vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus.

De andere leden steunen dit standpunt niet.

2.6. Verstrekken van algemene en evenwichtige informatie in verkooppunten van pesticiden voor amateurgebruik

- [16] De FRDO onderstreept de noodzaak tot een soepele interpretatie van de verplichting tot verstrekken van algemene en evenwichtige informatie in verkooppunten van pesticiden voor amateurgebruik voorzien in artikel 5 van het voorontwerp van koninklijk besluit. De te verstrekken informatie mag niet te omvangrijk zijn en zou op verschillende manieren moeten kunnen verspreid worden: affiches en interactieve kiosken in het verkooppunt, flyers om uit te delen...

De raad wenst dat de federale overheid actief meewerkt aan het uitwerken en verspreiden van deze informatie, in samenwerking met de Nationale raad voor het beheer van het reductieprogramma.

- [17] De Raad is van mening dat, wil de informatie geleverd aan niet-professionele gebruikers volledig evenwichtig zijn, er ook gegevens moeten geleverd worden over preventie, nut en gepast en veilig gebruik van pesticiden, over het gebruik van niet-chemische alternatieve oplossingen die duurzaam en doeltreffend zijn en beschikbaar in de winkel, alsook over de risico's verbonden met het foute gebruik en de eventuele acute impact op de menselijke gezondheid, niet-doelwitorganismen en het milieu die het resultaat zijn van een fout gebruik (zoals reeds vermeld op de labels³).
- [18] De FRDO is ook van oordeel dat de hiërarchische indeling van de te behandelen thema's in deze bepaling aangepast zou moeten worden of duidelijk bepaald in de bijlagen bij het federaal reductieprogramma. In het kader van de communicatieacties gevoerd door de minister(s) dienen preventie (onder meer inzake terreinaanleg) en alternatieve gedragingen en methoden benadrukt te worden, waarbij het overdacht gebruik van pesticiden in laatste instantie wordt voorgesteld.
- [19] Die communicatie dient te onderstrepen dat aan het op de markt brengen van deze producten een procedure voor erkenning en evaluatie van de risico's voorafgegaan is.

2.7. Budgetaire aspecten

- [20] De Raad zou willen dat er preciseringen worden aangebracht over de oorsprong van het budget waarover sprake in artikel 4, § 1, van het voorontwerp van koninklijk besluit.

2.8. Opvolging van acute en chronische intoxicaties door pesticiden

- [21] De FRDO meent dat terecht aandacht gaat naar de gevolgen van vergiftiging door pesticiden en de gevolgen ervan voor de volksgezondheid. De raad is van mening dat het verzamelen van informatie over incidenten met acute pesticidevergiftiging bepaald in artikel 7, alinea 1, van het voorontwerp van koninklijk besluit de bevoegdheid moet blijven van enerzijds het Antigifcentrum voor incidenten bij consumenten en anderzijds de gepaste organismen (arbeidsgeneeskunde) voor incidenten bij beroepsgebruikers.

Dit zou extra kosten moeten vermijden en de reeds bestaande expertise en capaciteiten ter zake kan zo benut worden.

- [22] De FRDO wil dat het verzamelen van statistische informatie terzake voorzien wordt in het voorontwerp van koninklijk besluit, dat dit gebeurt door de bestaande structuren en dat de besluiten van deze studies via communicatieacties bekendgemaakt worden.
- [23] De Raad is ook van mening dat de gegevens over chronische vergiftiging het voorwerp zouden moeten uitmaken van metastudies bij voorkeur op Europees vlak om daar doorslaggevend conclusies uit te kunnen trekken. Daarbij moet wel vermeden worden om dezelfde studies te herhalen en moet de beschikbare informatie op een goede manier uitgewisseld worden. Universiteiten zouden kunnen deelnemen aan die studies en informatievergaring, zoals dit reeds het geval is in België.
- [24] De FRDO wil verder weten waar er meer details zijn over de systemen voor het verzamelen van informatie bedoeld in artikel 7, alinea 1, van het voorontwerp van koninklijk besluit, aangezien ze niet voorkomen in bijlage ervan, noch in het eerste federaal reductieprogramma.

---

³ Cf. actie "Lees het etiket" van verschillende stakeholders (www.leeshetetiket.be).

2.9. Indicatoren

- [25] De Raad is van mening dat de verwijzing gemaakt in artikel 8, § 1, 2° zin, van het voorontwerp van koninklijk besluit, naar de indicatoren voor biociden verwijderd zou moeten worden, want die zijn nog niet klaar op Europees vlak en zelfs nog niet ter sprake gebracht. Deze indicatoren zijn trouwens niet vermeld in artikel 3, § 2, 7°, van het voorontwerp van koninklijk besluit dat bepaalt dat het federaal reductieprogramma de maatregelen beschrijft die ingevoerd werden om de doelstellingen te bereiken, meer bepaald in het domein van de indicatoren *voor gewasbeschermingsmiddelen*.
- [26] Wat betreft die laatste indicatoren stelt de FRDO voor om zich bij voorkeur te beperken tot de Europese geharmoniseerde risico-indicatoren.
- [27] De Raad stelt ook voor om in het artikel 8, § 1, van het voorontwerp van koninklijk besluit de referentie naar bijlage I te verwijderen (die niet voorkomt in de tekst zoals voorgesteld) en artikel 8, § 2, b, aan te vullen als volgt: « *trends signaleren inzake het gebruik van bepaalde werkzame stoffen mits naleving van het reglement (CE) nr. 1185/2009 van het Europees Parlement en van de Raad van 25 november 2009 over de statistieken omtrent pesticiden* ».
- [28] De FRDO wil dat ook vermeld wordt bij artikel 8, § 2, b, dat het signaleren van trends inzake het gebruik van bepaalde werkzame stoffen moet gebeuren mits naleving van de gemeenschapswetgeving inzake vertrouwelijkheid.

2.10. Goede regelgeving

- [29] Algemeen gesproken wil de Raad dat fenomenen als "dubbele wetgeving" of herhalingen van reeds bestaande administratieve verplichtingen vermeden worden (zie met name de opmerkingen over artikel 7 van het voorontwerp van KB in § 21).

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

- De voorzitter en 2 ondervoorzitters:
T. Roumbouts, I. Callens, J. Turf
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
R. de Schaetzen (Natagora), J. Miller (IEW), S. Leemans (WWF), L. Cloots (BBL)
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
N. Van Nuffel (CNCD), J. Dalemans (Broederlijk Delen), B. Gloire (oxfam)
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
M. Vandercammen (OIVO)
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
A. De Vlaminck (ACV), B. De Wel (ACV), D. Van Oudenhoven (CGSLB)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
A. Defourny (VBO), I. Chaput (Essenscia), A. Nachtergaele (FEVIA), P. Vanden Abeele (UNIZO), M.-L. Semaille (FWA)
- De 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten:
H. De Buck (Electrabel), F. Schoonacker (SPE)
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
L. Helsen (KUL), D. Lesage (UG), R. Ceulemans (UA)

Totaal: 24 van de 38 stemgerechtigde leden

Bijlage 2. Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

De werkgroep "productnormen" vergaderde op 28 februari, 14, 21 en 25 maart 2011 om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies.

- Mevr. Delphine MISONNE (FUSL, ondervoorzitster van de werkgroep)

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

- Mevr. Karolien COOLS (Boerenbond)
- Mevr. Anne DE VLAMINCK (ACV-CSC)
- Dhr. Bert DE WEL (ACV-CSC)
- Dhr. Lionel DELVAUX (IEW)
- Dhr. Arnaud DEPLAE (UCM)
- Mevr. Anaïs DEVILLE (CRIOC-OIVO)
- Dhr. Peter JAEKEN (Essenscia)
- Mevr. Laurence KNEIPE (Essenscia)
- Mevr. Marie-Laurence SEMAILLE (FWA)
- Dhr. Sébastien STORME (FGTB)
- Mevr. Françoise VAN TIGGELEN (Essenscia)
- Dhr. Alain VERHAEGHE (Comeos)
- Dhr. Frédéric WARZEE (DETIC)

- Mevr. Valérie XHONNEUX (IEW)

Uitgenodigde expert:

- Dhr. Vincent VAN BOL (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu)

Secretariaat

- Dhr. Jan DE SMEDT
- Dhr. Alexis DALL'ASTA

Bijlage 4. Voorontwerp van koninklijk besluit zoals het ter advies is voorgelegd

Royaume de Belgique

SERVICE PUBLIC FÉDÉRAL SANTÉ
PUBLIQUE, SÉCURITÉ DE LA CHAÎNE
ALIMENTAIRE ET ENVIRONNEMENT

**Arrête royal relatif au programme fédéral de
réduction des risques et de l'utilisation des
produits phytopharmaceutiques et biocides**

ALBERT II, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement et de la santé, les articles 5, §1.6° et 8bis, § 1er, inséré par la loi du 28 mars 2003, modifié par la loi-programme du 22 décembre 2003;

Vu l'arrêté royal du 22 février 2005 relatif au premier programme de réduction des pesticides à usage agricole et des biocides ;

Vu l'avis du Conseil de la Consommation, donné le ... ;

Vu l'avis du Conseil central de l'Economie, donné le ... ;

Vu l'avis du Comité d'agrément des pesticides à usage agricole, donné le ...;

Vu l'avis du Comité d'avis pour les Biocides, donné le ...;

Vu l'avis de l'Inspecteur des Finances, donné le ... ;

Vu l'accord du Secrétaire d'Etat au Budget, donné le ... ;

Koninkrijk België

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN
DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

**Koninklijk besluit betreffende het federaal
programma ter reductie van de risico's en het
gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en
biociden**

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, artikelen 5, §1.6° en 8bis, § 1, ingevoegd bij de wet van 28 maart 2003, gewijzigd bij de programmawet van 22 december 2003;

Gelet op het koninklijk besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden;

Gelet op het advies van de Raad voor het Verbruik, gegeven op ...;

Gelet op het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, gegeven op ... ;

Gelet op het advies van het Erkenningscomité voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik, gegeven op ...;

Gelet op het advies van de Adviesraad voor Biociden, gegeven op... ;

Gelet op het advies van de inspecteur van Financiën, gegeven op ...;

Gelet op het akkoord van de Staatssecretaris voor begroting, gegeven op ...;

Vu l'avis ... du Conseil d'Etat, donné le ..., en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1° des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 ;

Considérant la directive 2009/128/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 instaurant un cadre d'action communautaire pour parvenir à une utilisation des pesticides compatibles avec le développement durable ;

Sur la proposition de la Ministre de l'Agriculture, de la Ministre de la Santé publique, du Ministre de l'Environnement et du Ministre de pour l'Entreprise et la Simplification, et de l'avis de nos Ministres qui en ont délibéré en Conseil,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Article 1. Champ d'application

§1. Cet arrêté établit le programme fédéral de réduction visant à diminuer l'utilisation et la mise sur le marché de produits phytopharmaceutiques et de biocides.

§2. Cet arrêté transpose partiellement la directive 2009/128/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 instaurant un cadre d'action communautaire pour parvenir à une utilisation des pesticides compatible avec le développement durable. Il concerne les articles 4.1, 4.2, 4.5, 6.3, 7.1, 7.2 et 15 de cette directive.

Art. 2. Définitions

Pour l'application du présent arrêté, on entend par :

1° Pesticide:

- a. Un produit phytopharmaceutique ou un adjuvant tels que définis par le Règlement (CE) n° 1107/2009 du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 concernant la mise sur le marché des produits phytopharmaceutiques et abrogeant les directives 79/117/CEE et 91/414/CEE du Conseil;

- b. Un produit biocide tel que défini par l'arrêté royal du 22 mai 2003 concernant la mise sur le marché et l'utilisation des produits biocides ;

Gelet op het advies .... / ... van de Raad van State, gegeven op ... .., in toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 1°, van de wetten van de Raad van State gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende de richtlijn 2009/128/EG van het Europese Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden;

Op de voordracht van de Minister van Landbouw, de Minister van Volksgezondheid, de Minister van Leefmilieu, en de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen, en op het advies van onze in Raad vergaderde Ministers,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ,

Artikel 1. Toepassingsgebied

§1. Dit besluit stelt het federaal reductieprogramma vast dat als doel heeft het verminderen van het gebruik en het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

§2. Dit besluit dient tot gedeeltelijke omzetting van de richtlijn 2009/128/EG van het Europese Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. Het betreft de artikels 4.1, 4.2, 4.5, 6.3, 7.1, 7.2 en 15 van deze richtlijn.

Art. 2. Definities

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

1° Pesticide:

- a. Een gewasbeschermingsmiddel of een toevoegingsstof zoals gedefinieerd door Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad;

- b. Een biocide zoals gedefinieerd door het koninklijk besluit van 22 mei 2003 betreffende het op de markt brengen en gebruiken van biociden;

2° Solutions de substitution non chimiques : toutes les méthodes de lutte contre les organismes nuisibles qui ne font pas appel à l'utilisation de pesticides telles que les méthodes physiques, mécaniques ou biologiques de lutte contre les organismes nuisibles aux productions et produits végétaux ainsi que les méthode de prévention qui permettent de réduire l'inoculum ;	2° Niet-chemische alternatieve oplossingen: alle methodes ter bestrijding van schadelijke organismen die geen beroep doen op het gebruik van pesticiden zoals fysieke, mechanische of biologische methoden ter bestrijding van schadelijke organismen voor plantaardige producten en hun productie, alsook preventieve methoden ter vermindering van entstoffen;
3° Distributeur: toute personne physique ou morale qui met un pesticide sur le marché, notamment les grossistes, les détaillants, les vendeurs et les fournisseurs ;	3° Distributeur: elke natuurlijke of rechtspersoon die ervoor zorgt dat pesticiden in de handel verkrijgbaar zijn, met inbegrip van groothandelaren, detailhandelaren, verkopers en leveranciers;
4° Indicateur: un instrument qui est utilisé pour évaluer l'état ou l'évolution d'une caractéristique de la situation du pesticide ;	4° Indicator: instrument dat gebruikt wordt ter evaluatie van de toestand of evolutie van een kenmerk van een pesticide;
5° Indice (pluriel: « indices »): le(s) résultat(s) du calcul d'un indicateur.	5° Index (meervoud indexen): het resultaat van de berekening van een indicator
6° Commission: Commission de l'Union européenne ;	6° Commissie: Commissie van de Europese Unie;
7° Ministre(s) : selon le cas, le(s) Ministre(s) fédéral(aux) ayant l'Agriculture, et/ou la Santé publique et/ou l'Environnement et/ou l'Economie dans ses (leurs) attributions ;	7° Minister(s): desgevallend, de federale Minister(s) bevoegd voor Landbouw, en/of Volksgezondheid en/of Leefmilieu en/of Economie;
8° Programme fédéral de réduction: programme de réduction pour la réduction des risques et de l'utilisation de produits phytopharmaceutiques et biocides de l'Autorité fédérale belge ;	8° Federaal reductieprogramma: reductieprogramma ter vermindering van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden van de Belgische federale autoriteit;
9° SPF SPSCAE : Service Public Fédéral Santé publique, Sécurité de la chaîne alimentaire et Environnement.	9° FOD VVVL : Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Art. 3. Programme fédéral de réduction

§1. Le programme fédéral de réduction fixe les objectifs quantitatifs, les cibles, les mesures et les calendriers en vue de réduire les risques et les effets de l'utilisation des pesticides sur la santé humaine et l'environnement et d'encourager l'élaboration et l'introduction de la lutte intégrée contre les ennemis des cultures et de méthodes ou de techniques de substitution en vue de réduire la dépendance à l'égard de l'utilisation des pesticides. Ces objectifs peuvent relever de différents sujets de préoccupation, par exemple la protection de l'environnement, les résidus, le recours à des techniques particulières ou l'utilisation sur certaines cultures.

§2. Au minimum, le programme fédéral de réduction décrit les mesures mises en place en vue d'atteindre les objectifs visés au premier paragraphe dans les domaines suivants :

1° le respect des exigences liées à la vente des produits phytopharmaceutiques, telles que fixées par l'arrêté royal du [xxxx] pour la mise sur le marché des produits phytopharmaceutiques et adjuvants et pour parvenir à leur utilisation compatible avec le développement durable ;

2° la délivrance d'information générale équilibrée sur les lieux de vente des pesticides à usage non-professionnel telle que précisée à l'article 5 ;

3° les suivis des intoxications aiguës et chroniques par les pesticides tels que spécifiés à l'article 7,

4° L'inspection des équipements d'applications des produits phytopharmaceutiques tels que spécifié dans les [AR relatifs à ces sujet] ;

Ndlr : A compléter par l'AFSCA

5° la pulvérisation aérienne telle que spécifiée dans l'arrêté royal du [xxxx] pour la mise sur le marché des produits phytopharmaceutiques et adjuvants et pour parvenir à leur utilisation compatible avec le développement durable ;

Art. 3. Federaal reductieprogramma

§1. Het federaal reductieprogramma stelt de kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's vast om de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en de ontwikkeling en invoering van geïntegreerde gewasbescherming en alternatieve benaderingswijzen of technieken te bevorderen ter beperking van de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden. Deze streefcijfers kunnen betrekking hebben op bepaalde gebieden van zorg, bijvoorbeeld milieubescherming, residuen, gebruik van bepaalde technieken en gebruik op bepaalde gewassen.

§2 Het federaal reductieprogramma beschrijft op zijn minst de genomen maatregelen met als doel het bereiken van de doelstellingen bedoeld in de eerste paragraaf inzake de volgende domeinen:

1° het nakomen van de verplichtingen betreffende de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen zoals bepaald bij het koninklijk besluit van [xxxx] betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen en ter verwezenlijking van hun duurzaam gebruik;

2° het verstrekken van algemene en evenwichtige informatie in de verkooppunten van pesticiden voor niet-professioneel gebruik zoals verduidelijkt in artikel 5;

3° de opvolging van acute en chronische pesticidevergiftigingen zoals verduidelijkt in artikel 7,

4° de inspectie van apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen zoals verduidelijkt in de [KB's aangaande dit onderwerp];

5° bespuiting vanuit de lucht zoals verduidelijkt in het koninklijk besluit van [xxxx] betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen en ter verwezenlijking van hun duurzaam gebruik

6° l'information générale du grand public au sujet des pesticides telle que spécifiée à l'article 6 ;

7° les indicateurs pour les produits phytopharmaceutiques tels que spécifiés à l'article 8. ;

§3. Le programme fédéral de réduction comprend aussi des indicateurs destinés à surveiller l'utilisation des produits phytopharmaceutiques contenant des substances actives particulièrement préoccupantes, notamment quand il existe des solutions de substitution. Les produits phytopharmaceutiques contenant des substances actives autorisées conformément à la directive 91/414/CEE du Conseil du 15 juillet 1991 concernant la mise sur le marché des produits phytopharmaceutiques qui, lorsqu'elles sont soumises au renouvellement de cette autorisation au titre du Règlement (CE) n° 1107/2009 du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 concernant la mise sur le marché des produits phytopharmaceutiques et abrogeant les directives 79/117/CEE et 91/414/CEE du Conseil, ne satisferont pas aux critères d'autorisation figurant à l'annexe II, points 3.6 à 3.8, du dit règlement seront systématiquement inventoriés à chaque révision du programme en vue de décider, le cas échéant, d'établir un programme d'accompagnement à leur retrait.

§4. Sur la base de ces indices et compte tenu, le cas échéant, des objectifs de réduction du risque ou de l'utilisation déjà atteints avant ce programme fédéral de réduction, des calendriers et des objectifs pour la réduction de l'utilisation doivent être établis, notamment si la réduction de l'utilisation est un moyen approprié d'obtenir une réduction du risque quant aux éléments définis comme prioritaires selon l'article 8, paragraphe 2, point c). Ces objectifs peuvent être intermédiaires ou finaux. Le programme fédéral de réduction prévoit la mise en œuvre de tous les moyens nécessaires pour atteindre ces objectifs

§5. Le programme fédéral de réduction est établi et révisé en tenant compte des incidences sanitaires, sociales, économiques et environnementales des mesures envisagées.

6° de algemene informatie naar het grote publiek toe betreffende pesticiden zoals verduidelijkt in artikel 6;

7° de indicatoren voor gewasbeschermingsmiddelen zoals verduidelijkt in artikel 8;

§3. Het federaal reductieprogramma bevat ook indicatoren voor het toezicht op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die stoffen bevatten die aanleiding geven tot bijzondere bezorgdheid, met name als er alternatieven beschikbaar zijn. Gewasbeschermingsmiddelen die werkzame stoffen bevatten die zijn goedgekeurd overeenkomstig richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en die, wanneer de goedkeuring uit hoofde van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad moet worden vernieuwd, niet zullen voldoen aan de voor goedkeuring relevante criteria, zoals vermeld in bijlage II, punt 3.6 tot en met 3.8, van die verordening, zullen systematisch geïnventariseerd worden tijdens iedere herziening van het programma met als doel, in voorkomend geval, een begeleidingsprogramma op te stellen voor hun intrekking.

§4. Op basis van dergelijke indicatoren worden, indien van toepassing rekening houdend met de risico- of gebruiksbeperkingsdoelstellingen die al vóór dit federaal reductieprogramma werden gerealiseerd, ook tijdschema's en streefcijfers vastgesteld, met name als het beperken van het gebruik een passend middel is om de risicoverlaging te verwezenlijken met betrekking tot de prioritaire punten die in artikel 8, paragraaf 2, onder c), worden genoemd. Dit kunnen tussentijdse of definitieve streefcijfers zijn. Het federaal reductieprogramma voorziet in de inwerkingstelling van alle benodigde middelen om deze streefcijfers te verwezenlijken.

§5. Het federaal reductieprogramma wordt opgesteld en herzien rekening houdend met de gezondheids-, sociale, economische en milieueffecten van de geplande maatregelen.

§6. Le programme fédéral de réduction prend en compte les programmes prévus par d'autres dispositions relative à l'utilisation des pesticides.

§7. Au plus tard le 26 novembre 2012, le SPF SPSCAE communiquera à la Commission et aux autres États membres la partie du programme fédéral de réduction qui concerne les produits phytopharmaceutiques.

Toutes modifications substantielles du programme fédéral de réduction est signalée à la Commission dans les meilleurs délais.

§8. Les dispositions relatives à la participation du public énoncées à l'article 14 de la loi du 13 février 2006 relative à l'évaluation des incidences de certains plans et programmes sur l'environnement et à la participation du public dans l'élaboration des plans et des programmes relatifs à l'environnement sont applicables à l'élaboration et à la modification du programme fédéral de réduction.

Art. 4. Coordination, préparation, mise en œuvre et révision du programme fédéral de réduction

§1. Le(s) Ministre(s) arrête(nt) les modalités du programme fédéral de réduction et les publient au Moniteur belge à chaque révision. Ces modalités spécifient notamment le budget disponible.

§2. Le SPF SPSCAE coordonne le programme fédéral de réduction.

§3. Le SPF SPSCAE prépare, met en œuvre et révisé le programme fédéral de réduction en collaboration avec l'Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire, le Service Public Fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale et le Service Public Fédéral Economie, PME, Classes moyennes et Energie pour ce qui concerne leurs compétences respectives.

Art. 5. Délivrance d'information générale équilibrée sur les lieux de vente des pesticides à usage amateur

§6. Het federaal reductieprogramma zal voorts rekening houden met op andere bepalingen gebaseerde plannen betreffende het gebruik van pesticiden.

§7. Uiterlijk op 26 november 2012 brengt de FOD VVVL het deel van het federaal reductieprogramma dat handelt over gewasbeschermingsmiddelen, ter kennis van de Commissie en van de andere lidstaten.

Elke ingrijpende veranderingen in het federaal reductieprogramma worden onverwijld ter kennis van de Commissie gebracht.

§8. De bepalingen inzake inspraak van het publiek vastgelegd in artikel 14 van de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu zijn van toepassing op de opstelling en de wijziging van het federaal reductieprogramma.

Art. 4. Coördinatie, voorbereiding, inwerkingstelling en herziening van het federaal reductieprogramma

§1. De Minister(s) leg(gen) over de modaliteiten vast van het federaal reductieprogramma dat bij iedere herziening gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad. Deze modaliteiten duiden het beschikbare budget namelijk nader aan.

§2. De FOD VVVL coördineert het federaal reductieprogramma.

§3. De FOD VVVL bereidt het federaal reductieprogramma voor, stelt het in werking en herzielt het in samenwerking met het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen, de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en de Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie, elk voor wat betreft hun respectieve bevoegdheden.

Art. 5. Verstrekken van algemene en evenwichtige informatie in verkooppunten van pesticiden voor amateurgebruik

Les distributeurs qui vendent des pesticides à des utilisateurs non professionnels doivent fournir des informations générales sur les risques pour la santé humaine et l'environnement de l'utilisation de pesticides, notamment sur les dangers, l'exposition, les conditions appropriées de stockage et les consignes à respecter pour la manipulation et l'application et, ainsi que sur les solutions de substitution présentant un faible risque. Le contenu de l'information est annexé au programme fédéral de réduction. Cette information est mise à jour au minimum une fois lors de chaque révision du programme fédéral de réduction.

Art. 6. Information générale du grand public au sujet des pesticides

Le(s) Ministre(s) prend(prennent) les mesures nécessaires pour informer le public et promouvoir et faciliter des programmes d'information et de sensibilisation et la disponibilité d'informations précises et équilibrées concernant les pesticides pour le grand public, notamment les risques et les éventuels effets aigus et chroniques pour la santé humaine, les organismes non cibles et l'environnement résultant de leur utilisation, ainsi que l'utilisation de solutions de substitution non chimiques.

Art. 7. Suivis des intoxications aiguës et chroniques par les pesticides

Le SPF SPSCAE en collaboration avec le Service Public Fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale mettent en place des systèmes de collecte d'informations sur les cas d'empoisonnements aigus par des pesticides, ainsi que lorsqu'elles sont disponibles, sur les empoisonnements chroniques, parmi les groupes pouvant être exposés régulièrement aux pesticides, comme les utilisateurs, les travailleurs agricoles ou les personnes vivant à proximité des zones d'épandage de pesticides.

Ces systèmes sont détaillés dans le programme fédéral de réduction. Ceux-ci sont révisés au minimum une fois lors de chaque révision du programme fédéral de réduction.

Distributeurs die pesticiden aan niet-professionele gebruikers verkopen moeten algemene informatie verstrekken over de risico's van pesticidengebruik voor gezondheid en milieu, met name wat betreft gevaren, blootstelling, correcte opslag, hantering en toepassing, alsmede over alternatieven met minder risico's. De inhoud van de algemene informatie is als bijlage aan het federaal reductieprogramma gevoegd. Deze informatie wordt ten minste eenmaal geactualiseerd tijdens iedere herziening van het federaal reductieprogramma.

Art. 6. Algemene voorlichting van het grote publiek over pesticiden

De Minister(s) neemt(en) maatregelen ter informatie van het brede publiek en ter bevordering en facilitering van voorlichtings- en bewustmakingsprogramma's en van de beschikbaarheid van precieze en evenwichtige informatie over pesticiden voor het brede publiek, met name over de uit het gebruik ervan voortvloeiende risico's en mogelijke acute en chronische gevolgen voor de menselijke gezondheid, niet-doelwitorganismen en het milieu, en over het gebruik van alternatieven zonder chemische stoffen.

Art. 7. Opvolging van acute en chronische intoxicaties door pesticiden

De FOD VVVL in samenwerking met de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg voeren systemen in voor het verzamelen van informatie over incidenten met acute pesticidenvergiftiging en, indien beschikbaar, chronische vergiftigingen in groepen die regelmatig aan pesticiden kunnen worden blootgesteld, zoals personen die met pesticiden omgaan, werknemers in de landbouw en personen die in de nabijheid wonen van gebieden waar pesticiden worden toegepast.

Deze systemen zijn nauwkeurig beschreven in het federaal reductieprogramma en worden ten minste eenmaal opnieuw bezien tijdens iedere herziening van het federaal reductieprogramma.

Art. 8. Indicateurs pour les produits phytopharmaceutiques et les biocides

§1. Pour les produits phytopharmaceutiques, des indicateurs de risques harmonisés, visés à l'annexe I, seront utilisés. Pour les produits phytopharmaceutiques et les biocides, d'autres indicateurs appropriés peuvent être utilisés.

§2. Le SPF SPSCAE

a calculera les indices de risque à l'aide, notamment, des indicateurs harmonisés visés au paragraphe 1 sur la base des informations statistiques recueillies conformément au Règlement (CE) n° 1185/2009 du Parlement européen et du Conseil du 25 novembre 2009 relatif aux statistiques sur les pesticides et d'autres données pertinentes ;

b mettra en évidence les tendances en matière d'utilisation de certaines substances actives ;

c mettra en évidence les points prioritaires, tels que les substances actives, les cultures, les régions ou les pratiques nécessitant une attention particulière, ou bien les bonnes pratiques pouvant être citées en exemple en vue d'atteindre les objectifs mentionnés à l'article 3.

§3. Pour ce qui concerne les produits phytopharmaceutiques, les résultats des évaluations réalisées en vertu du paragraphe 2 seront communiqués à la Commission et aux autres États membres et mis à la disposition du public.

Art. 9. Infractions

Les infractions aux dispositions du présent arrêté, sont recherchées, constatées, poursuivies et punies conformément aux dispositions de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement et de la santé.

Art. 8. Indicatoren voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden

§1. Voor wat betreft de gewasbeschermingsmiddelen, zullen er geharmoniseerde risico-indicatoren als bedoeld in bijlage I worden gebruikt. Voor wat betreft de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden, andere geschikte indicatoren bij wijze van aanvulling gebruikt worden.

§2. De FOD VVVL zal:

a risico-indexen berekenen, namelijk met behulp van de geharmoniseerde indicatoren als bedoeld in paragraaf 1 op basis van de statistische gegevens verzameld overeenkomstig de Verordening (EG) Nr. 1185/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende statistieken voor pesticiden en andere relevante gegevens;

b trends signaleren inzake het gebruik van bepaalde werkzame stoffen;

c prioritaire punten aanwijzen zoals werkzame stoffen, gewassen, regio's of praktijken die extra aandacht verdienen, of goede praktijken die als voorbeeld kunnen worden gesteld ter verwezenlijking van de doelstellingen bedoeld in artikel 3.

§3. Voor wat betreft de gewasbeschermingsmiddelen de resultaten van de overeenkomstig paragraaf 2 uitgevoerde evaluaties worden ter kennis gebracht van de Commissie en van de andere lidstaten en worden ter beschikking gesteld van het publiek.

Art. 9. Overtredingen

De overtredingen van de bepalingen van dit besluit worden opgespoord, vastgesteld, vervolgd en gestraft overeenkomstig de bepalingen van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid.

Art. 10. Disposition abrogatoire

L'arrêté royal du 22 février 2005 relatif au premier programme de réduction des pesticides à usage agricole et des biocides est abrogé.

Art. 11.

Le présent arrêté entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.

Art. 12.

Le (s) ministre(s) qui a (ont) la Santé publique et/ou l'Agriculture et/ou l'Environnement et/ou l'Economie dans ses (leurs) attributions est (sont), chacun en ce qui les concerne), chargé(s) de l'exécution du présent arrêté.

,le ...

Par le Roi :

La Ministre de la Santé publique,

La Ministre de l'Agriculture,

Le Ministre de l'Environnement,

Le Ministre pour l'Entreprise et la Simplification,

Art. 10. Opheffingsbepaling

Het koninklijk besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden wordt opgeheven.

Art. 11.

Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

Art. 12.

De minister(s) bevoegd voor Volksgezondheid en/of Landbouw en/of Leefmilieu en/of Economie, is (zijn elk wat hen betreft), belast met de uitvoering van dit besluit.

, ...

Van Koningswege:

De Minister van Volksgezondheid,

De Minister van Landbouw,

De Minister van Leefmilieu,

De Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen,

Laurette ONKELINX

Sabine LARUELLE

Paul MAGNETTE

Vincent VAN QUICKENBORNE

BIJLAGE I bij het koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
Geharmoniseerde risico-indicatoren

Gezien om te worden gevoegd aan ons besluit van (datum)

Van Koningswege:

De Minister van Volksgezondheid,
Laurette ONKELINX

De Minister van Landbouw,
Sabine LARUELLE

De Minister van Leefmilieu,
Paul MAGNETTE

De Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen,
Vincent VAN QUICKENBORNE

ANNEXE I à l'arrête royal relatif au programme fédéral de réduction des risques et de l'utilisation des produits phytopharmaceutiques et biocides
Indicateurs de risques harmonisés

Vu pour être annexé à notre arrêté du (date)

Par le Roi :

La Ministre de la Santé publique,
Laurette ONKELINX

La Ministre de l'Agriculture,
Sabine LARUELLE

Le Ministre de l'Environnement,
Paul MAGNETTE

Le Ministre pour l'Entreprise et la Simplification,
Vincent VAN QUICKENBORNE